

Näkökulma: Kainuun kunnissa myönteistä pöhinää ilmastotekoina

Julkaistu: Kainuun Sanomat 20.4.2020

Tuomas Niskanen

Kuntien ilmastotoissa ja energiatehokkuusinvestoinneissa hyvinä motivaattoreina toimivat päästövähennyksien lisäksi selvät rahalliset säästöt.

Esimerkiksi Puolangalla on voitu perustella energiainsinöörin palkkaaminen energiatehokkuusinvestointien tuomilla säästöillä.

Pienessä kunnassa katuvalaistuksen vaihto LED-valoihin voi tuoda kymmenien tuhansien eurojen vuosisäästöt, takaisinmaksuajan ollessa alle viisi vuotta.

Öljylämmityksestä luopuminen on myös ollut kunnille hyvin houkutteleva vaihtoehto, kun öljyn vertailu muihin energialähteisiin on näyttäytynyt pitkään kalliilta. Yksi tuore esimerkki on Paltamon Kontiomäen monitoimitalon lämmityksen vaihto maalämpöön kesällä 2019. Kainuun kuntien kiinteistöistä onkin vaikeaa enää löytää öljykattilaa.

Vaikka kunnat tekevät paljon ilmastotekoja, eivät teot valitettavasti aina näy kuntien päästölaskelmissa, koska kuntalaisten ja yritysten toiminnoista syntyy suurin osa kunnan päästöistä.

Suomen ympäristökeskuksen toteuttama Hinku-päästölaskenta osoittaa jopa, että joidenkin kuntien alueilla päästöt ovat nousseet vuosina 2005–2017. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että kunnat olisivat voimattomia vaikuttamaan alueensa päästöihin. Hinku-laskenta nimittäin huomioi kaikki päästöt, joihin kunta voi vaikuttaa suoraan tai välillisesti. Yksinkertaisimmillaan kunta voi näyttää esimerkkiä alueensa asukkaille ja yrityksille, ja näin olla välillisesti vaikuttamassa alueensa päästövähennyksiin.

Kun huomioidaan tuulivoimakompensaatio, Suomussalmi on Kainuun alueen ykkönen päästövähennyksissä. Tuulivoimala-alueiden kaavoittaminen onkin kunnalle mitä parhain instrumentti olla edesauttamassa vähäpäästöistä energiatuotantoa alueellaan. Yksi tuulivoimala tuo tuhansista kymmeneen tuhansiin euroa kiinteistöveroja kunnalle. Kajaanissa, Kuusamossa ja Vaalassa on suunnitteilla tuulivoimalahankkeita.

Kaikkia ilmastotekoja tarvitaan eikä niiden tarvitse olla kalliita ja monimutkaisia toteuttaa. Esimerkiksi Kajaanin kaupungintalon ruokalassa on jätetty tarjottimet kokonaan pois käytöstä ja on saatu isoja säästöjä pesuaineiden, sähkön ja veden kulutuksessa.

Yhdellä ilmastoteolla voi olla iso merkitys, koska ilmastoteot kulkevat monesti käsi kädessä ympäristövaikutusten kanssa.

Kuusamossa on tällä hetkellä menossa mielenkiintoinen kokeilu, jossa puhdistetut jätevedet ohjataan sade(tus)metsään eli viljeltyyn pajukkoon. Pajukko voidaan puida hakkeeksi 3–5 vuoden välein, polttaa lämmöksi ja sähköksi, ja tuhka sekoitettuna puhdistamon lietteeseen voidaan

edelleen kierrättää uuden pajukon lannoitteeksi. Talous, ilmasto ja ympäristö lyövät kättä yhteen – puhutaan kiertotaloudesta.

Kuntien tekemä ilmastotyö jatkuu. Kunnissa ei vain ajatella ilmastotekoja rahan kautta vaan ilmastonmuutosta halutaan torjua jo itsessään. Tästä osoituksena on esimerkiksi se, että Vaala kuuluu ilmastonmuutoksen hillinnän edelläkävijöiden verkostoon (Hinku).

Hiilineutraaliuteen tullaan pyrkimään kaikissa Suomen kunnissa ennen pitkää, koska nykyinen hallitus on linjannut Suomen tavoittelevan hiilineutraaliutta vuoteen 2035 mennessä. Mitä nopeammin kunnat hyppäävät kehityksen mukaan, sitä enemmän ne hyötyvät kehityksen tuomista positiivisista elementeistä.

Kirjoittaja on Kainuun ja Koillismaan kunnat hiilineutraaleiksi -hankkeen (KAHINA) projektitutkija Kajaanin yliopistokeskuksessa.

"Kainuun kuntien kiinteistöistä onkin vaikeaa enää löytää öljykattilaa."